

associació catalana de sociologia

societat catalana de sociologia
de l'institut d'estudis catalans

butlletí n.º 14
novembre 1987

CONSTITUCIÓ DEL COMITÈ MUNDIAL PER A L'ORGANITZACIÓ DEL CONGRÉS MUNDIAL DE SOCIOLOGIA

Després de tot un seguit de gestions amb diverses autoritats, els responsables del Consell Federal de la FASEE van aconseguir, el setembre passat, que el Ministeri d'Educació i Ciència donés el seu beneplàcit per tal que el proper Congrés Mundial de Sociologia tingui lloc a Espanya l'any 1990.

Per tal d'engegar el Congrés calia constituir un Comitè Organitzador espanyol. En la meua qualitat de Delegat de l'Associació Internacional de Sociologia al Secretariat, i amb l'acord del President de la FASEE, Professor José Cazorla, vaig convocar una reunió per a la constitució del Comitè Organitzador (CECOMS) amb criteris estrictament institucionals. Aquesta tingué lloc, a finals de setembre, l'endemà de la reunió del Consell Federal de la FASEE a Madrid. Hi són representats: la FASEE (que hi detenta la presidència, amb el Professor José Cazorla), el Ministeri d'Educació i Ciència (principal fons d'ajut econòmic i oficial), el Centro de Investigaciones Sociológicas (Ministeri de Relacions amb les Corts), el Colegio de Doctores y Licenciados en Ciencias Políticas y Sociología, la Sociedad Española de Profesores de Sociología (SEPS) i la pròpia Associació Internacional de Sociologia, que jo represento. El Gerent del Secretariat de l'ISA actua també com a gerent del CECOMS. No s'exclou l'ampliació dels seus membres, sempre que aquesta es justifiqui per aportació econòmica, responsabilitat acadèmica, científica o d'altra mena.

De moment el CECOMS espera un ajut inicial del Ministeri per començar els seus treballs, així com la decisió final del Comitè Executiu de l'ISA d'acceptar la proposta espanyola, que tindrà lloc el febrer de 1988, a la seva reunió a Roma.

Tot això és una passa més cap a la possible celebració de l'XI^è Congrés Mundial a Barcelona (vegeu el meu darrer informe al Butlletí de l'ACS núm. 13) en el benentès que el CECOMS haurà de considerar diverses candidatures (Andalusia, Castella, etc.) al costat de la nostra.

Salvador Giner

LA REUNIÓ DE MADRID DEL CONSELL FEDERAL DE LA FASEE

El propassat dia 28 de setembre d'enguany es va celebrar el darrer Consell Federal de la FASEE. La reunió era important ja que calia prendre decisions cabdals respecte al proper Congrés Mundial de Sociologia i als càrrecs de la FASEE.

Van assistir a la reunió totes les Associacions (Andalusa, Aragonesa, Asturiana, Canària, Castellano-Lleonesa, Gallega, Madrilena, Murciana, País Valencià, Basca i Catalana).

Després de constatar i felicitar-nos per la instal·lació de l'executiva de l'ISA a Madrid, i de conèixer l'acord del Ministeri d'Educació de donar garanties econòmiques i institucionals per a l'organització del Congrés a Espanya, el Consell Federal va acordar reafirmar la candidatura espanyola per organitzar-lo.

El Consell va escollir José Cazorla i Salvador Giner com a representants de la FASEE en el Comitè Espanyol Organitzador del Congrés Mundial de Sociologia (CECOMS) i va escoltar l'informe que va presentar Luis Moreno, gerent de l'executiva de l'ISA. Així doncs és molt probable que el proper Congrés Mundial, si l'ISA ho accepta, se celebri a Espanya.

També es va decidir que en el mandat que es donava a Salvador Giner i a José Cazorla s'inclouen les dues candidatures provisionals i Catalunya com a llocs de realització del Congrés Mundial.

La dimissió, estatutària, dels càrrecs de la FASEE demanava l'elecció com a mínim de la funció de President. Per unanimitat fou elegit Salvador Giner. En la propera reunió del Consell hauran d'escollir-se els Vice-Presidents, Secretari i Tresorer. Després de donar unes sentides gràcies a «Pepe» Cazorla com a President de la FASEE des de la seva constitució, al Consell Federal de la qual continuarà vinculat com a representant de l'Associació Andalusia, la reunió va acabar assenyalant-se les candidatures de Madrid i Sant Sebastià per a celebrar-hi el proper Congrés d'àmbit estatal.

Jordi Estivill

CRÒNICA DES DE NICARAGUA

Ja fa 7 mesos que sóc a Nicaragua. Estem a punt d'acabar el curs universitari, que va de març a desembre.

Segurament que amb tot aquest temps de viure al país es podria fer el que se'n diu un «article de fons», o bé unes reflexions sociològiques sobre la realitat d'aquest país que fa temps, anys, és un centre d'atracció mundial, ja sigui per fer-ne grans lloances, dir-ne les mil barbaritats, o bé per situar-se en una posició d'espera per veure què passarà finalment.

Penso, per poc que pugui, no situar aquestes quatre ratlles en cap de les possibilitats anteriorment esmentades. I això no perquè no en tingui ganes, sinó més aviat perquè no tinc temps. Intentaré donar uns «flash» de coses concretes que puguin ser un mini-noticiari del país.

1. Els acords d'Esquipules II firmats pels 5 presidents centreamericans a fi d'engegar un procés de pau en tota aquesta regió s'han pres molt seriosament per part del govern sandinista de Nicaragua. Suposo que estareu al corrent de la qüestió. Fa la impressió que ningú es creia que Nicaragua —govern sandinista— es prengués tan seriosament els acords. Per una part, és evidentíssim que Nicaragua necessita la pau. Les pèrdues que ocasiona la guerra sumen milions de dòlars. A més de les pèrdues, el manteniment d'aquesta guerra s'emporta més del 50 % del pressupost de l'Estat. Tot això s'ha de situar en un país del tercer món, sortint d'una dictadura que el va deixar a la misèria i enfrontant un procés revolucionari. Per altra part, no solament necessiten la pau, sinó que la volen realment, i ho demostren en les actituds concretes que van prenent. Moltes vegades, des que sóc aquí, em pregunto quins serien els països que, en situació de guerra, donarien les llibertats que actualment s'estan donant a Nicaragua.

Fa qüestió d'un mes va passar per Nicaragua el candidat a la presidència dels EUA pel partit Republicà, R. Dole. Aquest senyor, des d'Hondures, va publicar una carta en els diaris hondurenys en què expressava la seva consternació per la tenebrosa situació comunista de Nicaragua, i deia que tindria interès a parlar amb el President de Nicaragua, però que dubtava que el volgués rebre. Quan aquest senyor va arribar a l'aeroport de Managua l'estaven esperant el President de Nicaragua, Daniel Ortega, i més de 100 periodistes de tot el món. Varen donar tota l'entrevista directament per televisió. Crec que en tota la meua vida no veuré mai una cosa semblant. El nord-americà no sabia on ni com posar-se. Es va queixar que l'entrevista fos en presència dels mitjans d'informació, etc. El president nicaragüenc, molt tranquil i serè, li contestava que, en primer lloc, l'havia anat a rebre per educació, ja que ell no tenia cap notícia oficial de l'entrevista, solament sabia el que havien publicat els diaris hondurenys, i, en segon lloc, que era preferible que l'entrevista tingués lloc davant de tothom, així no hi hauria possibilitat de malentendre les coses.

El seguit del diàleg ja us el podeu imaginar. Un país petit i pobre parlant de tu a tu amb la potència mundial. En aquest cas concret la força del país pobre era que tenia raó, estava carregat de raó, i la flaqueja del país potent era, precisament, que només tenia potència, però que no tenia gens de raó, que era el que realment interessava en aquell moment.

2. Un altre aspecte concret de la realitat nicaragüenca és l'actual crisi econòmica i les grans distorsions que s'han produït en els darrers anys, i que es manifesten en la vida quotidiana dels nicaragüencs.

Fer una fotocòpia costava, el passat mes d'agost, 7 vegades més que comprar un diari.

Un refresc valia, també el mes d'agost, igual que 6 litres de gasolina.

Un professional treballant 45 hores a la setmana en un càrrec de responsabilitat guanya un equivalent a 35-40 dòlars mensuals. Una dona que ven refrescs al carrer pot guanyar tranquil·lament l'equivalent a 70-80 dòlars mensuals.

Tenint present tot això, no és estrany veure els assalariats, des de professionals fins a dones de fer feines, deixar el seu treball formal per passar-se al sector informal. Un amic meu nicaragüenc, arquitecte, que treballava en el ministeri de la vivenda avui dia es dedica a instal·lar dipòsits d'aigua i guanya molt més. Actualment sembla que s'està anant a un augment dels salaris, especialment en el sector privat, però, tot i això, els salaris continuen molt per sota del que seria el seu nivell d'equilibri.

Aquesta pèrdua adquisitiva del sector formal ha produït un seriós problema de desproletarització de la societat, a la vegada que una gran rotació de la mà d'obra que perjudica greument la productivitat. Un exemple: TEXNISA, la fàbrica més gran de Nicaragua, durant l'any 1986 va tenir una rotació de personal del 150 %.

Una altra dada que no es pot perdre de vista és que aquest any 1987 segurament s'arribarà a una inflació del 1.000 % o poc se'n faltarà.

Malgrat aquesta crisi, la misèria absoluta i la fam són molt menys visibles a Nicaragua que a altres llocs de l'Amèrica Llatina. Tot l'esforç actual està concentrat en sobreviure, amb l'esperança que, si la guerra s'acaba, sigui més fàcil la reorganització i la recuperació econòmica del país.

3. Les ciències socials tenen molt de relleu a Nicaragua. No faré cap judici de valor de si el seu nivell és alt o baix, i prescindiré d'assenyalar quines són les seves tendències ideològiques. Em limitaré a fer esment de les principals publicacions que periòdicament es produeixen. Pensem que Nicaragua té 3 milions d'habitants i és un país del tercer món.

— *Escola Universitària de l'UCA* (Universitat Centreamericana). Trimestralment publica *Cuadernos de Sociología*, revista de 100 pàgines.

— *Institut Històric Centreamericà*, està ubicat a l'UCA. Mensualment publica la revista *Envío*.

— *ANICS, Asociación Nicaragüense de Científicos sociales*. Publica la revista *Revista Nicaragüense de Ciencias Sociales*.

— *CRIES, Coordinadora Regional de Investigaciones Económicas y Sociales*. Publica la revista mensual *Pensamiento Propio* i *Los cuadernos de pensamiento propio*.

— *INIES, Instituto Nicaragüense de Investigaciones Económicas y Sociales*. Publica bimensualment *Boletín socioeconómico*, i cada quinzena *Monitor de información*.

Segurament seria interessant explicar mínimament el contingut bàsic de cada una d'aquestes publicacions, però això seria objecte d'un altre article. Prefereixo deixar constància de quines són en aquests moments les produccions del país en l'àmbit de les ciències socials.

Aquí s'acaba aquest «mini-noticiari». Si no hi ha res de nou pel desembre en podrem parlar més llargament.

Managua, 27 de setembre de 1987.

Joan Costa

LA FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS D'ANTROPOLOGIA: UNA NOTA DE PRESENTACIÓ

La Federació d'Associacions d'Antropologia és el resultat de l'impuls de les actuals associacions d'antropologia de l'estat espanyol envers la constitució d'un organisme capaç de representar, coordinar i promoure a nivell estatut les activitats desenvolupades pels membres d'aquestes associacions.

Les dificultats d'institucionalització i de professionalització de l'antropologia a l'estat espanyol varen promoure els primers contactes entre antropòlegs de diverses comunitats autònomes que s'iniciaren a l'any 1981, coincidint amb el Segon Congrés d'Antropologia celebrat a Madrid. El que calia fer era organitzar, a nivell nacional i regional, les persones i col·lectius que treballaven en l'antropologia, sense cap mena de discriminació professional, teòrica ni metodològica, ni per raó dels àmbits d'estudi de l'antropologia. Per a nosaltres era important reagrupar les forces, promoure la creació i l'expansió de les associacions d'antropologia de base territorial arreu de tot l'estat, per així confluïr en un procés constituent de caire federatiu de totes les associacions i a nivell de tot l'estat espanyol.

Per sort, l'any 1987 s'arriba a la fi del procés de constitució de la Federació d'Associacions d'Antropologia, d'acord amb les resolucions adoptades per l'assemblea general al IV Congrés d'Antropologia d'Alacant, i s'inicià una nova etapa que, entre altres objectius, aspira a una major i millor articulació de les associacions d'antropologia en el marc de la Federació, institució que des d'aquests moments assumeix el projecte prioritari de consolidar la presència de l'antropologia en la nostra societat.

Gonzalo Sanz

CONFERÈNCIA SOBRE PARLaments I CONSOLIDACIÓ DEMOCRÀTICA CELEBRADA A BARCELONA ELS DIES 29, 30 I 31 D'OCTUBRE DE 1987

Títol de la Conferència: *Parliaments amb Democratic Consolidation in Southern Europe*.

Patrocinadors: Volkswagen Foundation, Fundació Jaume Bofill.

Comitè Organitzador: Ulrike Liebert (Instituto Universitario Europeo, Florència); Joan Subirats (Fac. Ciències Polítiques i Sociologia, U.A.B.); Jordi Capo (Fac. Dret, U.B.).

Lloc: Fundació Jaume Bofill, c/ Provença, 324, Barcelona.

Dies: 29, 30 i 31 d'octubre de 1987.

Participants: (vegeu llista), professors universitaris i especialistes d'Itàlia, Grècia, Portugal, Turquia, Espanya, Alemanya i Regne Unit.

Els dies 29, 30 i 31 d'octubre d'enguany es reuniren a la Fundació Jaume Bofill de Barcelona una trentena de professors universitaris i especialistes en temes polítics i parlamentaris del sud d'Europa. El tema de la reunió (continuació d'una que sobre el mateix tema se celebrà a Florència el mes de maig de 1986) era la relació entre la problemàtica parlamentària i la consolidació democràtica a cinc països de l'Europa mediterrània: Itàlia, Grècia, Portugal, Turquia i Espanya. L'objectiu central era examinar el paper que havien jugat i jugaven els Parlaments dels diferents països representats en la vida política en general i en la problemàtica de la consolidació democràtica en particular. Això va ser objecte d'estudi des de diferents angles: formació de la institució parlamentària en els respectius períodes constituents, dinàmica política i *output* legislatiu, relacions entre govern i Parlament, relació entre

majoria i oposició en el si del Parlament, grau de representativitat de la institució parlamentària, organització interna, paper de les Comissions i del Ple, i relacions entre partits polítics i grups parlamentaris.

Les sessions van obrir-se amb intervencions de caràcter més general de Giuseppe di Palma, professor de Berkeley, i de Jordi Solé Tura. La jornada de cloenda va comptar amb la presidència de Josep Maria Vallès i la intervenció conclusiva del professor de Heidelberg Klaus von Beyme. El nivell de les ponències presentades i l'interès específic del tema fan suposar que podran publicar-se en un pròxim futur els resultats generals d'aquest grup de treball que, al llarg de dos anys, ha col·laborat sota la coordinació de la professora Ulrike Liebert.

Va aprofitar-se també la presència aquí de diferents especialistes europeus per plantejar la possibilitat de realitzar un estudi comparat sobre els Parlaments regionals d'Itàlia i Espanya, i els grups d'interessos organitzats. En la sessió que es va dedicar a aquesta qüestió, sota la presidència d'Isidre Molas, hi havia estudiosos dels Parlaments de Toscana, Lombardia, Sicília, Andalusia i Catalunya, i va deixar-se la porta oberta a noves incorporacions, en la perspectiva de tornar-se a reunir el proper any per tal d'avançar en l'estudi.

Per a qualsevol aclariment o ampliació de la informació adreceu-vos a Joan Subirats, Facultat CC.PP. i Soc. (UAB).

Joan Subirats

DOS ANYS DE «SEMINARI SOBRE MODELS DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA» A L'UCE

La tradició de l'ensenyament de la Sociolingüística al nostre país es va iniciar a l'UCE de Prada, precisament, l'any 1972, amb els cursets de Lluís V. Aracil; però el manteniment a Prada d'una tradició com la que Aracil havia establert, fidel als principis d'esperit crític i de servei a la nostra comunitat lingüística, va resultar més problemàtic a partir de la institucionalització de l'UCE del 1985. A fi que la sociolingüística crítica tornés a disposar d'una tribuna regular i oficial a l'UCE, se'n va acordar establir un espai fix a càrrec dels G.D.L. (Grups de Defensa de la Llengua) i el S.S.B. (Seminari de Sociolingüística de Barcelona), els quals hi han organitzat els dos seminaris consecutius de 1986 i 1987.

Convençuts que el primer tema que calia afrontar des de Prada era el de la confusió i la desinformació generals sobre els models existents de política lingüística per a Estats multilingües, vam decidir dedicar el primer seminari a descriure, en tres sessions, les característiques dels tres principals models d'organització política del multilingüisme: a) el bilingüista o desigualitari, adoptat actualment per l'Estat espanyol; b) el multilingüista o igualitari, existent a Suïssa; i c) el monolingüista o «model dels Estats independents», a càrrec de Carles Castellanos, Josep Inglès i Enric Montaner.

Els tres models es van analitzar a partir del grau de plenitud de funcions socials que permetien a les diverses llengües administrades. Es va posar en relleu que si en el cas del model bilingüista i del multilingüista la qüestió estava en la dificultat d'eliminar la desigualtat dintre del marc de l'Estat, en el cas del tercer model, el monolingüista dels Estats independents, era el marc mateix de referència el que canviava i les confrontacions ja no s'establien dintre de les fronteres d'un Estat sinó a nivell mundial i a través del sistema de relacions interestatals.

Es va constatar que no existia gairebé cap cas d'igualtat efectiva de les comunitats lingüístiques dins del marc d'un Estat multilingüe, i se'n va concloure que era el fet mateix de l'existència del marc estatal allò que condicionava de manera determinant les relacions d'hegemonia i minorització al seu interior; a partir, sobretot, de les desigualtats demogràfiques i polítiques que hi configurava. Finalment, es va constatar que el sistema universal de normalització lingüística plena partia sempre de la constitució d'un Estat nacional propi; i que encara que hi hagués casos en què no hi fos suficient, sí que hi resultava necessària en tots els casos reeixits.

El seminari es va organitzar en grups de treball i, en una quarta sessió, es va elaborar un projecte de manifest que es va discutir i redactar definitivament en una assemblea general sobre la llengua. El text que en va sortir, el manifest de Prada de 1986 sobre «Poder polític i normalització lingüística», va ser votat majoritàriament a l'assemblea i es va donar immediatament als diversos mitjans de comunicació, per bé que n'hi va haver que no el van publicar.

PODER POLÍTIC I NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA (Manifest de Prada 1986)

1) Constatem la situació greu de retrocés de l'ús del català en el conjunt de la població del territori nacional malgrat l'aparença de recuperació que presenten en certs àmbits d'ús algunes regions. Aquest fet ens ha portat a analitzar els models de política lingüística aplicats al nostre país i a confrontar-los amb els altres models existents a fi d'aclarir les deficiències dels models que sofrem i les condicions polítiques necessàries per posar fi a la situació de minorització.

2) Considerem que hi ha dos models d'ordenament lingüístic d'Estats multinacionals que reconguin legalment l'existència de diverses comunitats lingüístiques al seu interior; a) el bilingüista, aplicat actualment a l'Estat espanyol, que consisteix en una combinació d'unilingüisme estatal i bilingüisme regional, i b) el multilingüista o

igualitari, que regeix en un nombre molt reduït d'Estats (Suïssa, Iugoslàvia, Bèlgica, el Canadà i Txecoslovàquia) i que es basa en el monolingüisme territorial i el multilingüisme estatal.

Tots dos models, però, bo i tenint grans diferències pel que fa als drets de les comunitats lingüístiques minoritàries, serveixen per mantenir l'existència de l'Estat i, alhora, la supremacia de la comunitat lingüística hegemònica; fins i tot en el model igualitari o multilingüista que, pel que sembla, només s'aplica en casos de majoria absoluta de la comunitat lingüística hegemònica.

3) Considerem que perquè la nació catalana superi la situació de retrocés continuat de l'ús de l'idioma nacional és imprescindible que sigui possible viure de manera monolingüe en català. Això vol dir que l'únic idioma realment i generalment necessari per viure-hi no sigui altre que el català, capgirant així la situació actual en què resulta impossible viure a Catalunya sense conèixer l'espanyol o el francès.

4) El poder hauria de garantir el monolingüisme efectiu dels àmbits més importants de la vida de la nostra nació; l'administració, l'ensenyament, la justícia, les forces armades, les relacions comercials, els mitjans de comunicació, etc. I hauria de considerar que la infracció d'aquesta norma constitueix un atemptat contra la integritat de la nació (com ocorre a Bèlgica, Suïssa, Iugoslàvia o el Canadà).

5) Pel que fa a les relacions amb l'exterior, considereu que és imprescindible i decisiu per al futur de la nostra comunitat lingüística que no continuem inclosos dins les àrees lingüístiques de l'espanyol o del francès; que siguem reconeguts com a comunitat lingüística diferenciada a nivell internacional i passem a relacionar-nos amb la resta del món a través de la inter-llengua o inter-llengües mundials.

6) Considerem, finalment, que tots aquests problemes que impedeixen la superació de la situació actual de retrocés provenen de la nostra pertinença als àmbits econòmics i polítics que tanquen els Estats espanyol i francès respectivament, i que aquest constitueix el més important i definitiu condicionament per portar a terme la política lingüística que necessitem.

Aprobat per l'Assemblea de la Universitat Catalana d'Estiu. Prada 22 d'agost de 1986.

En el seminari següent, de 1987, es va decidir partir d'un model concret de normalització plena (amb Estat independent) per tal d'analitzar-ne els mecanismes decisius, els estadis i els passos realitzats, i comparar-lo amb la realitat catalana, amb la situació actual, el marc legal i les perspectives o la distància entre allò que se'ns proposa com a objectiu i la normalització lingüística plena.

Per això es va organitzar el seminari en cinc sessions, en la primera de les quals Carles Castellanos i Enric Montaner van exposar els passos principals del procés amb què el poble txec ha aconseguit dur el seu idioma a la plenitud de funcions. La comparació de les dates dels primers grups d'activistes per l'idioma, de la presència del txec a les escoles (com a matèria molt aviat; com a eina d'ensenyament a continuació) i de l'aparició de la primera enciclopèdia txeca, per exemple, coincideixen aproximadament amb les dates de la primera bilingüització massiva de la nostra comunitat lingüística a través de l'escolarització, amb la promoció simbòlica de l'idioma i el seu l'arraconament efectiu, i amb els plantejaments polítics regionalistes de la Lliga.

En la segona sessió, Josep Inglès i Enric Montaner es van centrar en l'Estat espanyol per considerar-ne les (im)possibilitats d'una normalització lingüística real en les comunitats no castellanès. El monolingüisme estatal en *castellano o español*, garantit per l'article tercer de la *constitución*, no permet l'ús exclusiu de cap altre idioma en cap àmbit d'ús públic. En aquest context, parlar de «normalització» del català, del basc o del gallego-portuguès no té altre sentit que perpetuar i encobrir la desigualtat existent, comprovada amb dades empíriques, d'àmbits com ara els mitjans de comunicació. En efecte, el marc superior, estatal, funciona com una «placa-màgica» que reconverteix al bilingüisme desigualitari qualsevol legislació, iniciativa o activitat monolingüista de les comunitats lingüístiques minoritàries i minoritzades; com en el cas del got «màgic» que converteix una vegada i una altra en aigua el vi que se li aboca. De manera que qualsevol legislació igualitària tendeix a esdevenir paper mullat si no es disposa d'una «placa màgica», és a dir un Estat, pròpia que la identifiqui amb la tendència general de la societat.

En la tercera sessió, Carles Castellanos i Josep Inglès van fer una anàlisi de l'activisme lingüístic en la nostra societat i van posar en relleu que s'havia aconseguit un cert canvi de discurs general que posa en evidència el triomfalisme oficial, però també van subratllar la situació d'impasse en què es troba el moviment, per crisi de creixement i manca d'objectius definits davant la necessitat de passar a un nivell de politització superior i més conseqüent. En la seva exposició van concloure que, a fi de sortir d'aquest punt mort, era absolutament necessari ampliar i aprofundir un procés de reflexió crítica i de debat col·lectiu i públic.

Josepa Huguet i Blanca Serra van analitzar, en la quarta sessió, la situació d'un àmbit concret: el de l'ensenyament. Van posar en relleu que la situació actual hi resulta més restrictiva que no era abans de les successives legislacions postfranquistes; que a cada text legal que apareix s'estreny més la possibilitat que els infants d'aquest país puguin tenir una escolarització normal en català. Que els marges que dona la legislació vigent no permeten en cap cas que l'ensenyament en català vagi més enllà del 60 % d'hores escolars. I si tenim en compte la població de mestres titulars no reciclats, veiem que la possibilitat que l'escola funcioni totalment en castellà, tot i que no és legal, és real en una proporció aclaparadora. En la situació actual, l'*escola catalana*, única via per anar cap a

una normalització que faci de contrapès a la presència del castellà a l'ambient, ja no és legalment possible. Com a recurs propagandístic, s'ha proposat l'alternativa de l'anomenada «immersió», limitada al cicle inicial, que ni tan sols s'arriba a dur a terme en moltes escoles per falta del personal necessari. Per acabar-ho d'adobar, encara cal afegir-hi els constants recursos legals abonats per una legislació que només garanteix l'ús del castellà i per la deixadesa d'unes institucions que permeten que una minoria tiri enrera una decisió de normalització adoptada democràticament per pares i mestres, com en l'Escola de Pràctiques de la Normal de Tarragona.

La darrera sessió, a càrrec de Teresa Marbà, va consistir en una anàlisi crítica de la Llei de Normalització del Català de la Generalitat de Catalunya, i es va dur a terme conjuntament amb la de Joan Francesc Mira del seu seminari sobre els moviments nacionals, que aquell dia i en aquella hora estava previst que en tractés l'aspecte lingüístic. Mira va constatar l'existència de dues vies d'actitud respecte a la qüestió lingüística en els moviments nacionals: una de purament culturalista que no qüestiona directament la submissió a un ordre forà establert i, l'altra, lligat amb una lluita política encaminada a l'assoliment de la independència i l'Estat propi. En el primer cas, va especificar, l'objectiu no anava més enllà del bilingüisme i ni tan sols això arribava a aconseguir. Per arribar a la normalització plena, segons tots els casos coneguts, resultava imprescindible abandonar les traves mentals que imposa un sistema desigualitari establert.

L'anàlisi de la Llei de Normalització Lingüística va constituir una il·lustració del que Mira acabava d'afirmar. Es tracta d'una llei que no legisla, que no imposa res si no és la garantia de l'ús del castellà, que sembla que ja està garantit, i l'obligació de la Generalitat de fer cursos de català als funcionaris sense, però, que aquesta estiguin obligats a aprendre'l.

Finalment, i aprofitant la presència i els intercanvis d'informacions d'ensenyants d'arreu de la nostra comunitat lingüística, es va decidir establir una coordinadora d'ensenyants que es mantingués en comunicació i presentés una sessió a l'UCE de l'any que ve.

Teresa Marbà/Enric Montaner

LA BIBLIOTECA I CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DEL CENTRE D'ESTUDIS I FORMACIÓ DEL DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Presentació del Centre d'Estudis i Formació

El Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, creà, per decret el desembre de 1983, el CENTRE D'ESTUDIS I FORMACIÓ amb la finalitat de:

- Fomentar la investigació: sobre la problemàtica dels menors inadaptats, prevenció i tractament de la delinqüència, sistemes penitenciaris, organització de l'administració de justícia.
- Formació i reciclatge de tot el seu personal.
- En general, investigació i formació sobre qualsevol matèria sobre la qual el Departament de Justícia tingui competències.

Respecte a la formació, quan s'acabi l'any 1987, s'hauran realitzat 65 cursos (ja siguin seminaris, jornades, congressos, etc.) dirigits en gran part al personal que depèn del Departament. Això suposa una variada tipologia d'alumnes: educadors de reforma, delegats d'assistència al menor, assistents socials, personal d'institucions penitenciàries —ajudants, oficials, etc.—, psicòlegs, personal del cos de gestió de l'administració. Alguns dels cursos estan oberts a persones externes al Departament.

Respecte a la investigació, s'estan portant a terme diverses investigacions. Cito alguns títols: estudi del procés de diagnòstic dels menors que passen pels centres d'observació; la justícia dels menors, vista per ells mateixos; la influència del medi penitenciari en el desenvolupament de la personalitat infantil, programa d'alfabetització en una presó, etc.

El Centre d'Estudis i Formació edita la revista Papers d'Estudis i Formació, de periodicitat semestral, més dos números extraordinaris cada any. La revista tracta, evidentment, temes de menors i serveis penitenciaris principalment.

Aquest curs 1987-1988 s'ha iniciat un curs de postgrau d'especialitat en execució penal, dirigit a llicenciats en psicologia, pedagogia, dret i sociologia principalment, en conveni amb la Universitat Autònoma de Barcelona.

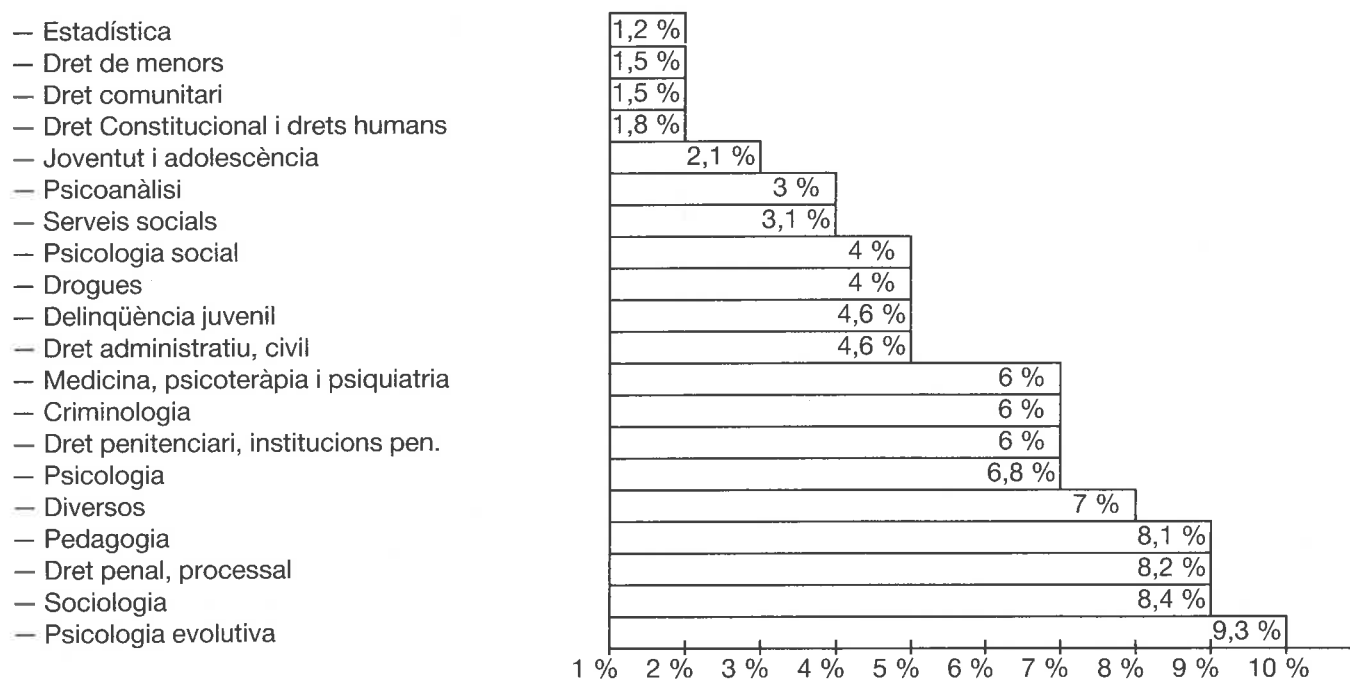
La Biblioteca i Centre de Documentació

La presentació, més o menys extensa que s'ha fet del Centre d'Estudis i Formació, és necessària perquè la Biblioteca i Centre de Documentació és la font documental de totes les activitats i és a la vegada el lloc on es conserva tota la documentació que generen les múltiples activitats del Centre.

La Biblioteca i Centre de Documentació s'inicia, teòricament, amb la creació del Centre, però no es posa en marxa de forma seriosa fins a mitjans del 1985 amb la contractació de personal professional. És aquest mateix any que el Centre d'Estudis i Formació canvia d'edifici i la Biblioteca i Centre de Documentació aconseguixen, per fi, un espai adient. També és a partir de 1985 que se li adjudica un pressupost acceptable.

El fons de la Biblioteca i Centre de Documentació recull documentació sobre les àrees d'estudi principals del Centre: és a dir, protecció i tutela de menors, serveis penitenciaris i de rehabilitació i administració de justícia.

Aquestes àrees de coneixement es troben classificades en les matèries següents: dret penal, dret penitenciari, institucions penitenciàries, delinqüència juvenil, criminologia, treball social, sociologia, pedagogia, psicologia, adolescència, joventut, entre d'altres, i segons els tants per cent que podem veure a continuació:

Tipologia dels documents:

Com en totes les biblioteques i centres de documentació, la tipologia dels documents és molt variada: monografies, publicacions periòdiques, estadístiques, ponències de jornades i congressos, vídeos, etc. També recull la documentació que generen els cursos, que normalment són dossiers amb documentació ja editada.

Respecte a les publicacions periòdiques: es reben 110 títols i la seva temàtica és, lògicament, la mateixa que la documentació no periòdica. Per difondre la informació de les publicacions periòdiques es confecciona mensualment un Butlletí de Sumaris que s'envia gratuïtament a tots els Centres del Departament de Justícia i a aquelles institucions alienes que ho sol·licitin. Es fa un buidat selectiu dels articles de les revistes.

Actualment la Biblioteca i Centre de Documentació compta amb 2.000 monografies catalogades, més uns 400 documents que, en general, són documentació no editada com ponències, projectes, tríptics, etc.

Catàlegs:

Respecte als catàlegs, que permeten recuperar la informació bibliogràfica, la Biblioteca i Centre de Documentació disposa dels següents:

- Catàleg alfabètic d'autors
- Catàleg alfabètic de matèries
- Catàleg sistemàtic de matèries (CDU)

S'ha iniciat, a més a més, un catàleg de legislació, on es recullen per matèries les lleis, decrets, ordres, etc., relacionats amb les matèries pròpies del fons bibliogràfic i del Centre d'Estudis i Formació.

Serveis:

L'horari és de 9 h. a 12 h. i de 15 h. a 20 h., de dilluns a divendres.

— Consulta a la Sala de lectura.

— Servei de préstec: permet treure de la biblioteca dues obres. Són excloses de préstec les obres antigues, de referència, els textos legals, la documentació no editada o en fulls solts, les publicacions periòdiques i la documentació que a criteri de la Direcció no es pugui prestar.

— Servei de reprografia: es poden demanar fotocòpies.

Documentació específica

La Biblioteca i Centre de Documentació rep una sèrie de dades estadístiques difícils de consultar en altres biblioteques.

— Informes (Dades) referents a les activitats dels Delegats d'Assistència al Menor (DAM). El DAM és l'encarregat de posar en pràctica les mesures d'atenció i tractament en llibertat que dicta el Tribunal Tutelar de Menors. El DAM és la figura pont entre el Tribunal i el medi social i familiar del menor. Els informes són mensuals i recullen dades de les seves activitats a les quatre províncies de Catalunya i, evidentment, els totals.

— Estadístiques setmanals del número d'interns en centres penitenciaris de tota Espanya. Aquestes estadístiques estan elaborades per la Dirección General de Instituciones Penitenciarias del Ministerio de Justicia. Ens arriben mensualment i recullen el moviment de presos de cada centre, segons siguin homes, dones, preventius o penats.

— Moviment de la població reclusa a Catalunya. S'inclouen en les estadístiques els delictes pels quals són penats els presos. Es reben les dades de cada centre penitenciari de Catalunya, i les dades totals. Les estadístiques són mensuals.

Aquesta documentació només es posseïx des del 1984 o 1985, degut a que és encara una Biblioteca i Centre de Documentació molt jove.

Projectes

És imminent la creació d'una VIDEOTECA, la qual reunirà tota la documentació en vídeo del nostre Departament, enriquirà el fons de la biblioteca i enriquirà també la tasca educativa que es porta a terme en el nostre Centre.

És també imminent l'automatització de la Biblioteca i Centre de Documentació, la qual cosa permetrà a curt termini fer unes recerques més acurades de la informació que inclou el fons i la possibilitat que altres centres o entitats puguin consultar el nostre fons sense haver de desplaçar-se.

La Biblioteca i Centre de Documentació es troba al carrer Roger de Flor, 196. 08021 Barcelona. Telèfon 207 31 14.

Anna Valls i Pasola

MODERNITAT I POSTMODERNITAT

Diversos autors situen l'inici de l'era de la «modernitat» al final del segle de les Llums. Parlen de la «modernitat cultural» com a oposada al procés de modernització social (Daniel Bell) o com a «racionalització de la societat» (Jürgen Habermas). Habermas critica la visió, segons ell neoconservadora, de Bell, preferint utilitzar l'expressió de: cultura postmodernista.

La modernitat cultural implica, per a Habermas, les esferes teòrica, pràctica i estètica, diferenciades en el transcurs del procés de modernització social des de finals del segle divuit. La modernització social ve acompanyada per aquesta triple diferenciació, en què es nota especialment l'autonomia de l'esfera estètica que acaba per destruir la raó teòrica i pràctica (Habermas, J., 1984).

A partir de mitjans del segle dinou pot parlar-se de modernitat estètica com a nova consciència que sorgeix de l'esperit romàntic, alliberant-se dels vincles històrics anteriors, com va representar a principis del segle passat la idealitzada Edad Mitjana. Un segle després, en els anys 60, aquest esperit de modernitat estètica o modernisme, en paraules de Habermas, comença a envellir. A la dècada següent comença a parlar-se de postavantguarda i de postmodernisme en l'esfera estètica, i de postmodernitat en la cultural.

D'acord amb Habermas (1981), la idea de modernitat va unida íntimament al desenvolupament de l'art europeu, però el sobrepassa, de forma que la modernitat estètica és tan sols una part de la cultural. El procés fou analitzat per Weber en tractar de la separació de la raó substantiva expressada per la religió i la metafísica en tres

esferes autònomes com són: la religió, la moralitat i l'art. La diferenciació d'aquestes esferes posa de relleu les estructures de la racionalitat cognoscitiva-instrumental, moral-pràctica i estètica-expressiva, cadascuna d'elles sota el control d'especialistes o experts als quals se suposa més posseïdors de lògica en aquests camps concrets que d'altres persones. S'institucionalitza paral·lelament la cultura en dominis concrets que es corresponen amb professions culturals específiques en els i de les quals els problemes serien tractats per experts. Augmenta, en conseqüència, la distància entre la cultura dels especialistes o experts i el públic en general. Progressivament, augmenta la separació de la cultura especialitzada i reclosa en un àmbit reduït d'experts, de la vida quotidiana de la gent comú i corrent. El projecte de la Il·lustració s'allunya cada cop més i en el segle actual la diferenciació entre ciència, moralitat i art ha acabat significat l'autonomia dels segments tractats per l'especialista i la seva separació de l'hermenèutica de la vida quotidiana. La superació d'aquest divorci o separació completaria, per a Habermas, el projecte de la Il·lustració. Però la dificultat en el camí, els successius fracassos d'alguns intents en aquesta direcció (el surrealisme) o la prevalent consciència de «l'art per l'art» irreconciliable amb el món social, fan créixer l'autonomia de l'esfera estètica respecte de les altres esferes, i provoquen una reacció conservadora entre filòsofs i científics socials.

Els «joves conservadors» recullen l'experiència bàsica de la modernitat estètica. Creuen en la subjectivitat sense connexió amb els imperatius del treball i la utilitat. Els «vells conservadors» recomanen la tornada a la posició anterior a la modernitat i la diferenciació entre la ciència, la moralitat i l'art. Els «neoconservadors» acullen amb satisfacció el desenvolupament de la ciència moderna, sempre que es mantingui en la seva pròpia esfera de fer avançar el progrés tècnic, el creixement capitalista i l'administració racional. La ciència, entesa com tal, no té sentit per a l'orientació de la vida quotidiana. La política ha de mantenir-se allunyada de les demandes de justificació moral-pràctica. L'art deriva de la seva pura immanència, la qual cosa limita ja tota difusió d'una experiència estètica que només pot ésser privada o íntima (Habermas, J., 1985).

Però amb el decisiu confinament de la ciència, la moralitat i l'art, a esferes autònomes separades de la vida quotidiana i administrades per experts, el que resta del projecte de modernitat cultural és el que quedaria si abandonéssim el projecte de modernització global com a implementació dels processos de racionalització i secularització.

Aquesta postura contrasta amb la teoria francesa de la postmodernitat, en la doble vessant lingüística i d'influència filosòfica. Lash assenyala la influència de Saussure en els estructuralistes i teòrics de la modernitat, francesos, que en literatura compten amb representants tan coneguts com Barthes, Lacan o Derrida. Després del maig francès sorgeixen els postmoderns o postestructuralistes, inspirats en Nietzsche i anomenats per això: neo-Nietzscheans. Els representants més conspicus dels postmoderns són Foucault, Lyotard i Deleuze (Lash, S., 1985). Aquest autor distingeix entre modernitat estètica i postmodernitat. La primera data històricament de finals del segle passat i representa la convicció per a tota sèrie de formalismes. La segona se situa cronològicament a finals de la dècada dels anys 60 i representa la ruptura amb els formalismes i la tornada a l'inconscient, al que és corpori i material, al desig, als impulsos de la líbido.

En la seva vessant estètica, la postmodernitat ha significat la suplantació de l'hegemonia del simbòlic (en literatura, arts, música) per l'inconscient i material. En la seva vessant teòrica, la postmodernitat ha significat la ruptura amb els estructuralismes.

En els anys 70 l'herència de la dècada anterior en l'esfera de les arts té resposta diferent als Estats Units i a Europa. A Amèrica del Nord es parla de postmodernisme en referir-se al conjunt de moviments des del pop art fins a la dansa experimental, el teatre i la crítica literària que, malgrat les connotacions de novetat i canvi estructural, trasllueixen la fascinació pel descobriment de la tendència avantguardista europea de les tres primeres dècades del segle vint. A Europa aquest redescobrimnt provoca menys fascinació i confusió. Es distingeix clarament entre modernisme i avantguarda dels anys 60 per les diferències estètiques i polítiques.

Una diferència essencial es l'autonomia que pretén el modernisme en l'art i literatura respecte de la vida quotidiana, autonomia ja articulada en el segle divuit per Kant i Schiller. Aquesta autonomia respon a la necessària puresa de l'art superior, d'èlite, que sorgeix amb independència dels progressos d'urbanització, massificació, innovació tecnològica i modernització; és a dir, de la cultura de masses moderna. És, en realitat, l'«art institució» del qual parla Peter Bürger, com a forma tradicional de produir artísticament. El moviment d'avantguarda, per contrast, intenta de subvertir la institucionalització de l'art superior considerat com a funcional a la necessitat de legitimació de les formes de societat del segle vint. S'intenta superar i anul·lar la separació de l'art de la vida quotidiana (Huysen, A., 1981).

Si, després del fracàs de la revolució cultural del maig del 68, l'art no s'integra definitivament en la vida quotidiana i la imaginació no va al poder, és comprensible que als Estats Units, sense tradició modernista o avantguardista de principis de segle, ni visió crítica de l'art institució i de la indústria cultural, faci forat la institucionalització acadèmica de moviments artístics i, per extensió, culturals, que s'engloben sota la denominació de postmodernisme. Lògicament, en la reacció davant el modernisme de la dècada anterior, i malgrat els canvis econòmics i polítics dels anys 70, el postmodernisme als Estats Units s'erigeix en proximitat amb els moviments de l'avantguarda clàssica europea i els difon profusament com a art superior o d'èlite de bell nou.

En realitat no hi ha tanta novetat com es pretén. Tot i orientar-se cap al futur, el postmodernisme bé podria ésser l'expressió de la crisi contemporània de cultura, reflex de la crisi d'identitat política i cultural de les societats occidentals que tornen llurs ulls a les arrels i tradicions, per tal de sortir de la crisi. Una altra qüestió és si el postmodernisme, en la seva identificació amb l'avantguarda històrica, pot contribuir a donar sentit d'identitat cultural a aquestes societats, ben entrats els anys 80.

Referències

- Habermas, J.: *The Theory of Communicative Action*, vol. I, Beacon Press, Boston 1984 (1981).
Habermas, J.: «Modernity versus Postmodernity», *New German Critique*, 22, Winter 1981.
Habermas, J.: «The Entwinement of Myth and Enlightenment: Re-reading Dialectic of Enlightenment», *New German Critique*, 26, Spring 1982.
Habermas, J.: «Neoconservative Culture Criticism» a Bernstein, R.J. (ed.): *Habermas and Modernity*, Polity Press Cambridge 1985.
Huyssen, A.: «The search for tradition: Avant-garde and post-modernism in the 1970», *New German Critique*, 22, Winter 1982.
Lash, S.: «Postmodernity and Desire», *Theory and Society*, vol. I, 1985.

Carlota Solé

JA ETS SOCI DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE SOCIOLOGIA?

L'ACS aplega tots els sociòlegs catalans. És una societat afiliada a l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, pertany a la FEDERACION DE ASOCIACIONES DE SOCIOLOGIA DEL ESTADO ESPAÑOL (FA-SEE) i és membre de 1a. categoria de la INTERNATIONAL SOCIOLOGICAL ASSOCIATION (ISA).

Si desitges més informació t'hauries de dirigir a la Secretaria de l'ACS, que és oberta els dimecres de 19 a 21 hores a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans (c. del Carme, 47 de Barcelona 08001, telèfons 318 55 16 o 318 58 00 ext. 22).

(Per als estudiants un 50 % de reducció de la quota.)

L'ACS INFORMA

10è. ANIVERSARI DE L'ASSOCIACIÓ MADRILENYA DE SOCIOLOGIA

L'Associació Madrilenya de Sociologia ens informa de la celebració del desè aniversari de la seva fundació, així com de la primera promoció de llicenciats en Sociologia de la Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia de la Universitat Complutense.

Per tal de commemorar aquests dos fets ha organitzat una sèrie d'actes, del 24 al 27 de novembre, que tenen com a objectiu principal facilitar la trobada entre sociòlegs que treballen a diferents àmbits.

El programa consta d'una sèrie de taules rodones, que se celebren al Museu d'Etnologia de Madrid, acompanyades dels pertinents actes lúdics.

IV JORNADES D'EDUCACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS: MODELS D'ACCIÓ EDUCATIVA

El Centre d'Estudis i Formació del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya ens informa de la celebració de les IV JORNADES D'EDUCACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS: MODELS D'ACCIÓ EDUCATIVA, que ha organitzat juntament amb la Universidad Nacional de Educación a Distancia (UNED) i que tindran lloc els dies 24, 25 i 26 de febrer de 1988. Per a més informació dirigiu-vos al

COMITÈ ORGANITZADOR DE LES IV JORNADES D'EDUCACIÓ EN CENTRES PENITENCIARIS:
MODELS D'ACCIÓ EDUCATIVA
Secretària Permanent (Sra. Laura Rosilló)
Centre d'Estudis i Formació
C/. Roger de Flor, 196
08013 Barcelona - Tel. (93) 207 31 14

PRIMER CONGRESO ASTURIANO DE SOCIOLOGIA

L'Associació Asturiana de Sociologia ha organitzat el PRIMER CONGRESO ASTURIANO DE SOCIOLOGIA, que tindrà lloc els propers 5 i 6 de desembre a Perlora, població de la costa asturiana. Per a qualsevol informació us podeu dirigir a:

ASOCIACION ASTURIANA DE SOCIOLOGIA
Facultad de Ciencias Económicas
Avenida de El Cristo, s/n.
33071 OVIEDO
Telf.: (985) 25 52 21 i 25 52 22
Ext. 258, 259 ó 262.

El Congrés s'estructura sobre tres grans temes.

1. — Organizaciones, Trabajo y Empleo.
2. — Comunidad y Cambio Social.
3. — Nuevos Estilos de Vida.

L'ACS felicita a l'Associació Asturiana per aquest 1r. Congrés.

DIRECTORI DE SOCIÒLEGS RURALS

El Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació té previst confeccionar i editar un DIRECTORI DE SOCIÒLEGS RURALS. Adjunt a aquest butlletí us enviem un qüestionari per tal que tots aquells que ho desitgeu pugueu fer arribar la vostra informació personal al Ministeri. Per qualsevol aclariment us hauríeu de dirigir al Servei d'Estudis Socioeconòmics de la Subdirecció General d'Estudis Agraris, Pesquers i Alimentaris (telèfon 91 - 522 86 30).